

## COMHAR

### TUAIRISC NA STIÚRTHÓIRÍ 2017-2018

Is mian linn an tuairisc seo ar obair na cuideachta a chur os comhair na gcomhaltaí.

#### **Cruinnithe an Bhoird**

Tionóladh naoi gcruinniú den Bhord Stiúrtha ón gCruinniú Cinn-Bhliana anuraidh:

5 Meán Fómhair 2017  
24 Deireadh Fómhair 2017  
4 Nollaig 2017  
9 Eanáir 2018  
12 Feabhra 2018  
20 Márta 2018  
24 Aibreán 2018  
29 Bealtaine 2018  
25 Meitheamh 2018

Tá trí chruinniú eile le bheith ag an mBord i mbliana, i mí Meán Fómhair, mí Dheireadh Fómhair agus mí na Nollag.

#### **Stiúrthóirí**

D'éirigh Kevin de Barra as a chúram i mí an Mheithimh 2017 agus Gréagóir Ó Dúill i mí Mheán Fómhair 2017. Comhthoghadh Katie Ní Loingsigh i mí Dheireadh Fómhair 2017 agus Róisín Adams agus Charlie Dillon ina stiúrthóirí i mí an Mhárta, 2018.

#### **Irisí na cuideachta**

##### *Comhar*

Foilsíodh 12 eagrán den iris ó thús 2017 agus móreagrán litríochta mí an Mhárta ina measc: Móreagrán an Direánaigh. Ba é an mórhaispeántas 'Máirtín Ó Direáin: Fathach File/Reluctant Modernist' a bhí le feiceáil in Ollscoil na hÉireann Gaillimh, le comóradh a dhéanamh ar 'athair na nuafhilíochta Gaeilge' tríocha bliain i ndiaidh a bháis, a spreag an t-eagrán comórtha seo. Is í Síofra Aiken a bhí mar aoi-eagarthóir. Bhí tóir faoi leith ar eagrán mhí na Samhna 2017 freisin - eagrán mór na Scannán - áit ar foilsíodh

ailt shuimiúla le Alan Esslemont, Eoghan Mac Giolla Bhríde agus Antoin Beag Ó Colla agus agallamh leis an scannánóir Bob Quinn. Foilsíodh an liosta móréilimh – *Leabhair na Bliana* arís i mbliana in eagrán mhí na Nollag, áit ar tugadh spléachadh ar na leabhair is mó a chuaigh i bhfeidhm ar na léirmheastóirí le linn 2017.

Lean Seán Tadhg Ó Gairbhí ina eagarthóir i gcaitheamh na tréimhse ar fad agus is é Tristan Rosenstock a bhí ina eagarthóir liteartha.

Meastar gur leanadar den ardchaighdeán a bhí bainte amach le bliain roimhe sin maidir le scríbhneoireacht, le héagsúlacht an ábhair agus le críochnúlacht na hirise. Anuas orthu siúd, aithnítear dúthracht Mark Wickham, dearthóir na hirise, a bhíonn ag plé freisin le dearadh COMHARÓg. Bhí cúram breise ar Mark le linn na tréimhse seo agus é ag plé le leagan leictreonach na hirise ar an suíomh freisin.

### *COMHARÓg*

Foilsíodh dhá eagrair de COMHARÓg, arís i rith na bliana faoi eagarthóireacht Áine Ní Ghlinn. Is í an aidhm atá aici daltaí iarbhunscoile a spreagadh le dul i mbun pinn. Tá an tEagarthóir ag obair le hOireachtas na Gaeilge chun ‘ardán’ a thabhairt do bhuaiteoirí chomórtais liteartha na n-óg agus foilsítear duais-iarrachtaí na gcomórtais san iris go minic. Foilsíodh an dá eagrán, eagrán 9 i mí Dheireadh Fómhair 2017 agus eagrán 10 i mí Aibreáin 2018. Foilseofar eagrán amháin eile roimh dheireadh na bliana (2018).

*COMHARTaighde*: [www.comhartaighde.ie](http://www.comhartaighde.ie)

Ríomh-thréimhseachán acadúil bliantúil is ea COMHARTaighde a chuireann saothar scolártha ardchaighdeáin ar fáil do phobal na Gaeilge ar fud an domhain i réimsí éagsúla de léann na Nua-Ghaeilge. Foilsíodh an tríú heagrán de COMHARTaighde i Meán Fómhair 2017. Chuir Bob Collins, Iar-ardstiúrthóir ar RTÉ, an tríú heagrán den iris i láthair an phobail ar an 19 Deireadh Fómhair 2017 ag deireadh Léacht Uí Chadhain na bliana, sa Choláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath. Sa tríú heagrán seo, tá sraith alt taighde agus léirmheasanna ar leabhair acadúla nuafhoilsithe. I measc na scríbhneoirí san eagrán seo tá: Cathal Billings, Eibhlín Mhic Aoidh, Aisling Ní Churraighín, Tracey Ní Mhaonaigh, Pádraig Ó Siadhail, agus Caitríona Ó Torna. Ar na hábhair a dtugtar aghaidh orthu, tá: an stair chultúrtha agus Cumann Lúthchleas Gael, measúnú sa chóras Gaeloideachais, an fhoilsitheoireacht agus an fhoclóireacht san aois seo caite, bailiú gairmiúil an

bhéaloidis mar thuigtear in *An Béal Bocht* é, Pádraig Ó Broin agus staidéar litríocht agus iriseoireacht na Gaeilge i gCeanada, agus an Ghaeilge i gcampa géibhinn Frongoch. Tá léirmheasanna ó Eoin Mac Cárthaigh, Caoimhín Mac Giolla Léith, Ian Ó Caoimh, Breandán Ó Cróinín, Cathal Ó Háinle, Fidelma Ní Ghallchobhair agus Éadaoin Ní Mhuircheartaigh chomh maith, a chuimsíonn réimse ábhar ón bhfilíocht chomhaimseartha go taibhealaíona na Gaeilge agus critic ar an staidéar ar Ghaeilge na hAlban.

Foilseofar an ceathrú heagrán de COMHAR*Taighde* i Meán Fómhair 2018.

### **Cistíocht irise**

Faigheann COMHAR maoiniú ó Fhoras na Gaeilge de bhun Scéim na n-Irisí Clóite don iris *Comhar*. Seo í an bhliain dheireanach den chonradh maoinithe (2016-2017-2018). Léiríonn an maoiniú seo an muinín atá ag an bhForas i mbainistíocht COMHAR agus i gcaighdeán an ábhair scríofa a cuirtear ar fáil san iris. Tá an Bord Stiúrtha fíorbhuíoch den Fhoras ina thaobh seo. Fuair COMHAR deontas €11,000 ón gComhairle Ealaíon chun eagráin speisialta a foilsiú idir Márta 2017 – Aibreán 2018, agus €19,350 le caitheamh roimh dheireadh na bliana.

### **Bainistíocht an Ghnó**

Tá Elly Shaw ina Feidhmeannach lán-aimseartha ó 2011 i leith. Rinneadh í a athcheapadh i 2015. Tá cúram na díolaíochta, na cumarsáide agus an riaracháin uirthi.

### **Na meáin shóisialta**

#### *Twitter*

Tháinig fás suntasach ar leantóirí ár gcuntas **Twitter** ó 1630 i 2016/17 go dtí 2202 anois. Bíonn an cuntas á úsáid i gcónaí chun ócáidí, ailt agus nuacht a scaipeadh ar ár leantóirí.

#### *Facebook*

Mar an gcéanna lenár gcairde ar **Facebook**: tá ós cionn 2500 leantóirí againn anois idir na cuntais éagsúla agus an-thábhacht leis an gcuntas mar uirlis margaíochta agus cumarsáide. Glacadh fógraí le Facebook i mbliana agus is léir go raibh éifeacht acu seo ar líon na ndaoine a rinne teagmháil linn ar an leathanach.

## *Instagram*

Cuntas nua ag COMHAR anois agus 261 leantóir againn anois. (100 i 2017)

## *YouTube*

Cainéal YouTube ag *LeabhairCOMHAR* áit a gcrochtar comhaid fhuaimne agus físeáin mhargaíochta nuair a bhíonn seoltaí ar siúl. Táimid ag súil le hagallaimh leis na scríbhneoirí a chrochadh anseo i mbliana.

## **Intéirneachtaí ollscoile agus oifige**

Tá naisc déanta ag COMHAR le ranna Gaeilge na n-ollscoileanna agus na gcoláistí agus tá taithí oibre á tairiscint againn do mhic léinn ar an iriseoireacht, margaíocht, díolaíocht nó forbairt áiseanna ar líne. Glacadh intéirneachtaí roimhe seo ó Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath, Institiúid Teicneolaíochta Átha Cliath agus An Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath. Tá COMHAR buíoch de ranna Gaeilge na gColáistí as tacú leis an scéim seo. Chuir na hintéirneachtaí le fuinneamh na hirise ó cuireadh tús leis an scéim agus meastar go bhfuil tairbhe le baint ag na mic léinn aisti freisin. Tá intéirneach eile ón gcúrsa Scríobh agus Cumarsáide na Gaeilge ón gColáiste Ollscoile, Baile Átha Cliath ag obair san oifig faoi láthair (Meitheamh 2018) agus beidh sí linn ar feadh sé seachtainí.

## **Portráidí na Scríbhneoirí Gaeilge agus [www.portraidí.ie](http://www.portraidí.ie)**

Foilsíodh an leabhar eisceachtúil *Portráidí na Scríbhneoirí Gaeilge* i gcomhpháirt le Foras na Gaeilge le linn 2016 agus fógraíodh an láithreán gréasáin eiseamláireach [www.portraidí.ie](http://www.portraidí.ie) an tráth céanna.

Tá comhaid fhuaimne de chuid de na scríbhneoirí i mbun léitheoireachta ar a gcuid sleachta curtha leis an mbunsaothar ó shin.

## **Céim 2**

Tionscadal ilchéimneach, ilbhliantúil is ea ***Portráidí na Scríbhneoirí Gaeilge***. Sa chéad chéim den tionscadal cuireadh an leabhar agus an láithreán ar fáil bunaithe ar an gcartlann bunaidh de phortráidí digiteacha. Sa dara céim den tionscadal, cuireadh portráidí de scríbhneoirí eile na Gaeilge sna seánraí éagsúla leis an gcartlann seo go bliantúil chun an chartlann a iomlánú thar am. Seoladh sraith de phortráidí nua/ochtar scríbhneoirí ag ócáid speisialta i gCeannáras nua Fhoras na Gaeilge, ar 16 Samhain, 2017. Ba é Séan Ó Coinn, Príomhfheidhmeannach ar Fhoras na Gaeilge a rinne cúram den seoladh agus is iad Lára Ní Mhaoláin, Máirín Seoighe, Ronan Doherty agus Séan Ó Mainnín a ghlac na portráidí áille, nua, mar chuid de Chéim 2. Liosta na scríbhneoirí ar liosta 2017 thíos.

- **Bríd Ní Mhóráin:** file
- **Darach Mac Con Iomaire:** drámadóir agus scríbhneoir scripte
- **Darach Ó Scolaí:** úrscéalaí
- **Joe Steve Ó Neachtain:** gearrscéalaí, drámadóir, file agus úrscéalaí
- **Máire Nic Mhaoláin:** aistritheoir agus eagarthóir
- **Orna Ní Choileáin:** úrscéalaí, gearrscéalaí, drámadóir, agus scríbhneoir do pháistí
- **Regina Uí Chollatáin:** Ceann ar Scoil na Gaeilge, an Léinn Cheiltigh agus an Bhéaloidis sa Choláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath, agus scríbhneoir acadúil
- **Tadhg Ó Dúshláine:** Iarléachtóir sinsearach le Nua-Ghaeilge in Ollscoil Mhá Nuad, file agus scríbhneoir acadúil

Cuirfear sraith nua d'ocht bportráidí nua/ochtar scríbhneoirí leis an mbunachar in aghaidh na bliana. Réiteofar portráidí d'ochtar scríbhneoirí, móide eolas beathaisnéise agus sonraí gaolmhara eile sa chéad sé mhí de 2018 le poibliú faoi mhí na Nollag an bhliain seo chugainn, nuair a sheolfar an t-ábhar agus nuair a fhógrófar liosta 2019.

Scríbhneoirí ar liosta 2018 ná:

- **Cathal Ó Háinle:** Iarollamh le Nua-Ghaeilge i gColáiste na Tríonóide agus scríbhneoir acadúil
- **Doireann Ní Ghríofa:** file
- **Pádraic Breathnach:** Iarléachtóir le Gaeilge, i gColáiste Mhuire gan Smál, Luimneach, gearrscéalaí agus úrscéalaí
- **Pádraigín Riggs:** Iarléachtóir sinsearach le Nua-Ghaeilge i gColáiste na hOllscoile, Corcaigh, agus scríbhneoir acadúil
- **Póilín Ní Chiaráin:** iriseoir
- **Ruairí Ó hUiginn:** Stiúrthóir, Scoil an Léinn Cheiltigh, Institiúid Ard-Léinn Bhaile Átha Cliath, agus scríbhneoir acadúil
- **Seán Hutton:** file
- **Siobhán Parkinson:** scríbhneoir don aos óg

Tá COMHAR agus Foras na Gaeilge thar a bheith buíoch de na scríbhneoirí agus na grianghrafadóirí a thoiligh a bheith páirteach sa togra spreagúil seo. Foilseachán stairiúil is ea é seo; ceiliúradh ar an oidhreacht liteartha a chuir na scríbhneoirí seo ar fáil don teanga.

Cuireadh **Céim 2b** de *Portráidí na Scríbhneoirí Gaeilge* i gcrích i mí na Márta 2018 nuair a cuireadh sraith phortráidí Bhord na Gaeilge leis an gcnuasach reatha ar an suíomh. Réitigh Bill Doyle\* na portráidí seo sna 1980í ar choimisiún ó Bhord na Gaeilge le cnuasach de bheoscríbhneoirí na linne sin a chur ar fáil.

Tá 32 portráid nua sa bhailiúchán seo ina bhfuil seacht nduine dhéag de scríbhneoirí a mhaireann i gcónaí agus cúig dhuine dhéag eile atá imithe ar shlí na fírinne. Ar an dóigh sin, cuireann an cnuasach úr fáil ar phortráidí de scríbhneoirí úrnua, an dara portráid i gcás scríbhneoirí áirithe (tá deis rogha idir na portráidí sin a dhéanamh ar an scáileán), agus den chéad uair, cuirtear slám phortráidí de scríbhneoirí nach mairfeann leis an gcnuasach. Tá na hiontrálacha nua á n-iomlánú i gcaitheamh na bliana seo leis an eolas tánaisteach a mhaisíonn iontrálacha an chnuasaigh go hiondúil.

Gabhann COMHAR, agus foireann Phortráidí na Scríbhneoirí Gaeilge, buíochas faoi leith lena bpáirtnéirí tionscadail i bhForas na Gaeilge as an mbailiúchán nua seo a éascú don chnuasach reatha, agus as a gcead leas a bhaint as na híomhánna céanna.

### **Inphrionta *Leabhair*COMHAR**

Tá Caitríona Ní Dhúnáin ag feidhmiú mar Fheidhmeannach Foilsitheoireachta Leabhar ar tháille ó mhí Feabhra 2017 i leith. Tá conradh aici go dtí Feabhra 2019. Foilsíodh na leabhair seo a leanas i 2017 le tacaíocht airgid ó Chlár na Leabhar Gaeilge/Foras na Gaeilge/An Chomhairle Ealaíon nó le tacaíocht ó Choiste Léann na Gaeilge in Acadamh Ríoga na hÉireann:

*Cúirt an Mheán Oíche* le C. de Fréine & F. Ní Ghallchobhair (Doras Feasa)  
*I gCochall mo Chroí* le Bríd Ní Mhóráin (Téad na Filíochta)  
*Leathbhádóirí* le Marie Whelton (Foghlaiméoir Fásta)  
*Faye* le Meadhbh Ní Eadhra (Guth Nua)

Foilsíodh nó foilseofar na leabhair seo a leanas i mbliana:

*Giolcaireacht sa Ghairdín* le Marie Whelton (An Saol Óg)  
*Dialann Emily Porter: An Jailtacht* le Riche Conroy (An Saol Óg)  
*Fadó Riamh* le hÁine Ní Ghlinn (Foghlaiméoir Fásta)  
*Luíse Gabhánach Ní Dhufaigh* le Celia de Fréine (Doras Feasa)  
*Titley* le Máirtín Coilféir  
*Tairngreacht* le Proinsias Mac a'Bhaird

*Scéal Chomhdháil Náisiúnta na Gaeilge* le Máiréad Ní Chinnéide, in eagar ag Aonghus Ó Lochlainn.

### **Ócáid Cheiliúrtha na Nollag**

Tionóladh ócáid mhór na Nollag san Acadamh Ríoga i mBaile Átha Cliath Dé Luain, 11 Nollaig. Is é an Taoiseach, Leo Varadkar a bhí mar aoi ar an oíche agus a sheol eagrán mhí na Nollag na hirise agus leabhar nua d'fhoghlaimeoirí fásta, *Leathbhádóirí* le Marie Whelton. Bronnadh bosca lámhdhéanta speisialta ar an Taoiseach le cóipeanna de na leabhair eile sa tsraith d'fhoghlaimeoirí fásta istigh. Bhí slua breá i láthair.

### **Plean margaíochta Aibreán 2017 – Márta 2018**

Bhí plean margaíochta i bhfeidhm le bliain anuas a chlúdaigh margaíocht, poiblíocht, fógraíocht, díolachán na hirise agus na leabhair agus ardú feasachta ar ghníomhaíochtaí eile an chomhlacha. Glacadh fógraí i *Books Ireland*, ar Facebook, agus i lámhleabhar an Oireachtais le linn na bliana. Reachtáladh comórtais raidió agus feachtas faoi leith sna meáin shóisialta le linn mhí na Nollag – féilire aidbhinte na Nollag – chun gnó na leabhar agus na hirise a chur chun cinn. Mar ghnéith eile den phlean sin, bhí seastán nó láithreach ag COMHAR ag na hócáidí seo a leanas i rith na bliana:

Seastán leabhar ag na hócáidí seo a leanas:

- Ócáid ceiliúradh d'Eagrán na nAmhrán - Éigse Éireann, 19 Bealtaine
- Seoladh an leabhair *Smaointe Beaga Cumhachtacha* ar líne ón oifig - 28 Meitheamh
- Comhdháil ag UCD - 15-18 Lúnasa
- An Tionól Teagaisc, Corcaigh - 14 Deireadh Fómhair
- Léacht Uí Chadhain, Coláiste na hOllscoile, BÁC - 19 Deireadh Fómhair, seoladh Comhar*Taighde*, agus seastán.
- Bileog agus preab-seastán ag Comhdháil Fealsúnachta DCU - 28 Deireadh Fómhair
- Oireachtas na Samhna, Cill Áirne, Co Chiarraí - 2-4 Samhain
- Ócáid na bPortráidí agus seoladh *I gCochall Mo Chroí* - 16 Samhain
- Féile Leabhar BhÁC, Smock Alley - seoladh leabhar *Foghlaí Mara Monte Carlo*
- Seoladh na Nollag, Acadamh Ríoga na hÉireann, BÁC - 11 Nollaig
- Scoil Gheimhridh Merriman, 26-28 Eanáir 2018, Inis, Co an Chláir – seastán agus seoladh an leabhair *Cúirt an Mheán Oíche*

## Buíochas

Gabhann stiúrthóirí COMHAR buíochas le:

- Foireann COMHAR:
  - Elly Shaw, as gach aon ní a dhéanann sí do COMHAR Teo;
  - Caitríona Ní Dhúnáin, a stiúraigh inphrionta *Leabhair*COMHAR;
- Páirtnéirí maoinithe COMHAR:
  - Foras na Gaeilge;
  - An Chomhairle Ealaíon;
  - An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta;
  - Coiste Léann na Gaeilge, Acadamh Ríoga na hÉireann;
- Daithí Ó Maolchoille, a rinne iniúchadh ar na cuntais;
- Ronan Doherty a chomhoibrigh linn ar Comhar.ie agus ar thógraí éagsúla teicniúla i gcaitheamh na bliana;
- *Comhar*: Seán Tadhg Ó Gairbhí, Eagarthóir, Tristan Rosenstock, Eagarthóir Liteartha, Síofra Aiken, aoí eagarthóir, Máire Ní Fhinneadha, Mark Wickham, Dearthóir, agus Johnswood Press, Clódóirí, agus na scríbhneoirí a bhíonn ag plé leis an iris;
- *COMHARÓg*: Áine Ní Ghlinn, Eagarthóir agus Mark Wickham, Dearthóir;
- *COMHARTaighde*: Máirín Nic Eoin, Liam Mac Amhlaigh agus Máirtín Coilféir, eagarthóirí;
- *Portráidí na Scríbhneoirí Gaeilge*: Breandán Mac Craith agus Anna Davitt agus na griangharafadóirí: Máirín Seoighe, Seán Ó Mainnín, Lára Ní Mhaoláin agus Ronan Doherty.
- Na scríbhneoirí, léitheoirí, cóipeagarthóirí, dearthóirí agus clódóirí éagsúla a bhí ag plé le *Leabhair*COMHAR.

Stiúrthóirí COMHAR

Meitheamh 2018

[\*Ba é an griangharafadóir aitheanta Bill Doyle a réitigh na portráidí seo do Bhord na Gaeilge, agus cáil ar chuid acu nuair a bhíodar ar taispeáint in áras Bhord (agus Foras) na Gaeilge mar a bhí, 7 Cearnóg Mhuirfean, i mBaile Átha Cliath.]